

Papp Magda, a primadonnaság és a mosolygós szeretet

Kiből válik igazi, a szó jó értelmében vett primadonna? Mi az a plusz vonz- és varázserő, karizma, báj, ami a tehetség mellett valakit primadonnává tesz a sors különös akaratából? Erről is szó esett egyebek mellett azon *Az örök primadonna* című Papp Magda- emlékestén, amelyet a nagyváradi színeszmúzeumban, azaz a Varga Vilmos és Művésztsársai – Partiumi Színházi Gyűjtemény székhelyén tartott meg a Kiss Stúdió Színház. A találkozón

jelen volt az Erdély- és Partium-szerte ismert hangverseny-énekesnő, operett-primadonna, sanzonénekesnő, magán-énektanár Papp Magda (1921–1992) családja: lánya, veje, két unokája és az egyik dédunokája is.

Emlékidézés volt ez a javából. Sokan gyűltek össze a színeszmúzeumban. Néhány Papp Magda-rajongó manapság is örömteli szívvel gondol vissza a művésznőre, csodaszép hangjára, az egykori előadásokban nyújtott játéka-

Papp Magda családja a váradi színeszmúzeumban: Banner Zoltán, Bannerné Papp Mária, Banner Géza, Szabóné Banner Zsófia és leánykája, Papp Magda dédunokája, Zselyke

ra. Az est háziasszonya, a színeszmúzeum létrehozója, Kiss Törék Ildikó köszöntötte a résztvevőket, szólván arról, hogy 2021-ben, Papp Magda születésének századik évfordulóján szeretnék volna megnyitni a gyűjteményt, ám ez a járvány miatt halasztódott; majd Tavasz Hajnal bibliográfus, aki hathatós szakmai segítséget nyújtott a múzeum létrejöttékor, beszélt a gyűjtemény Papp Magdát bemutató anyagáról.

Az éneklés volt a játéka

Papp Magda leánya, Banner Papp Mária először a primadonnaság mi-benlétéről értekezett, majd arra tért rá megemlékező írásában, hogy édesanyja miként vált primadonnává. „Énekesnőnek, primadonnának született. Nagymamám szerint már a bölcsőben énekelt. Szüleinek állandó bérletük volt a kolozsvári sétatéri színházba. Hároméves lehetett, amikor először magukkal vitték. Anyám egy 1988-ban készült interjúban elmesélte, hogy gyermekként mennyire rajongott a színházért, a primadonnáért, és név szerint sorolta az egykori kolozsvári sztárokat. Még nem járt iskolába, amikor otthon játékszínpadot rendezett be, és előadta például az *Egy kis cigaretta, valódi finom* kezdetű dalt a *Lili bárónőből*. Az éneklés volt a játéka. Kisiskolásként kezdett zongoraóra járni. Biztos zongoratudásra tett szert. A gimnáziumi évek alatt a szép hangú, bájos kislány állandó szereplője lett az iskolai ünnepélyeknek. Még nem volt 16 éves, amikor a konzervatórium kiváló magánénektanára elkezdte az énekesi pályára méltó hang képzését. Énektanulmányait, a felkészülést az

Horváth Imre-est 1966-ban

operaénekesi pályára a kolozsvári konzervatóriumban folytatta. A kolozsvári opera akkori főigazgatója meghallgatta a diplomakoncertjét, és szólista állásra kínált szerződést. Ám az akkor már a nagyváradi városházán végleges állást betöltő apám (dr. Papp Tibor jogász – szerk. megj.) válaszút elé állította anyámat: ő vagy az opera! Anyám őt választotta. 1944 decemberétől Nagyvárad zeneiskolájának tanára lett. Kollégái rendszeresen koncertező művész-tanárok voltak. Anyám is állandó, ünnepelt fellépője lett a dal- és áriaesteknek, a filharmonikus, egyházzenei és tanári hangversenyeknek, irodalmi műsoroknak – akkor is, amikor a primadonna-pályája már véget ért. Anyám felkészült operaénekesként érkezett Váradra. Lemondott az operaszínpadról, de a város zenei életében való állandó jelenlét sem tudta kioltani az opera utáni vágyakozását. 1954-ben sikeresen

szerepelt a kolozsvári opera által meghirdetett próbaéneklésen, az opera szólistája lett. Ám az opera nem tudott lakást biztosítani a családnak. Apám egyre súlyosbodó betegséggel küzdött. Anyámnak meg kellett válnia az operától. A Nagyváradai Állami Magyar Színház akkori igazgatója és művészeti vezetője, az ország egyik legkiválóbb operettrendezője, dr. Gróf László hívására 1955 májusában a váradi társulathoz szerződött. Kapcsolata az operával sokáig élő maradt, rendszeresen hívták vendégszereplésre. A Váradra visszatérő Papp Magda első szerepe Szilvia volt a *Csárdáskirálynőben*. Volt egy korábbi szereplése a váradi színházban, még mint tanár, a *János vitézben* ő volt a francia királykisasszony. Ám most szembesült azzal a ténnyel, hogy az operettszínész munkája mennyire összetett. Bajlódott a prózai részekkel, énekelve beszélt. Gróf László végtelen

Rosalinda szerepében a Denevér című Strauss-operettben 1954-ben

A cigánybáró című előadásban Papp Magda partnerei: Kovács Apollónia és Belényi Ferenc

türelemmel segítette a színpadi beszéd elsajátításában. 5, 10, 25 banit fizetett egy-egy sikerült mondatért... Nyaranta az előadások a váradi nyári színházban voltak, azt sajnos már évtizedekkel ezelőtt lebontották. Számomra ma is kedves emlék a kőszínházunk szomszédságában elterülő, kétezer nézőt befogadni képes nézőtér, két oldalán a suhogó jegenyefákkal. A hold és a csillagok is a díszletek részeivé váltak. A kőszínházban persze jobban érvényesültek az előadás pazar díszletei, a *Csárdáskirálynőben* például a nézőtér páholsora a színpadon folytatódott, az aranyozott stukkókkal együtt.”

Papp Magda húsz esztendő alatt húsz operettfőszerepet játszott el. Húsz év múltán ekként vallott egy interjújában: „Sohasem készültem operett-énekesnőnek, imádtam az operát. Valahogy úgy éreztem, hogy amiért operettet énekelek, azért nekem igényesnek kell maradnom.” Szerepformálásában érvényesült a szándék, hogy a szerepekről

lehámozza az érzelgős, szirupos stílust. Nemlaha György egy kritikájában ezt írta: „Papp Magda művészete olykor elfogadtatja a drámát az operettben.” E törekvésekben egyetértett a Papp Magda, Belényi Ferenc, Cseke Sándor, Tóth Kovács Ilona négyes és a rendező, Gábor József.

A pályatárs Mogyoróssy István színművész Papp Magda hamvainak újratemetésekor ekként fogalmazott 2007 májusában: „(...) akik régen, a kezdetektől láttak téged, dolgoztak veled, csak ámultak-bámultak, milyen más primadonna vagy te, mint a többiek! Szerénységed párosulva a kollégák szeretetével avatott téged mindenki segítőjévé. (...) A színházban mi magunk között csak úgy hívtunk: »ellenprimadonna«, hiszen neked nem voltak allűrjeid, sem hisztiid, téged mindig a mosolygós szeretet vezérelt.”

Meleg Vilmos színművész is megosztotta a hallgatósággal Papp

Magdával kapcsolatos néhány emlékét és gondolatát. Mint megjegyezte: a varadi teátrumnál remek színészekről lehetett ellesni a szakmát. Banner Zoltán művészettörténész, író, előadóművész, Papp Magda veje előadásában néhány verset hallgathatott meg a közönség. Az emlékesten Nagy Kinga Nikoletta, a Partiumi Keresztény Egyetem magánének szakának hallgatója énekelt, zongorán kísérte Bogdán Bódis Ádám, a PKE oktatója. Aki nem ismerte Papp Magdát, néhány hangfelvétel, illetve egy videóbejátszás jóvoltából hallhatta, láthatta őt a megemlékezésen.

A csodás művész nagy

Papp Magda unokája, Banner Géza, a Magyar Televízió ismert műsorvezetője arról mesélt, milyen jó érzés egy művész nagy unokájának lenni. Amikor augusztus végén kezdődtek

Papp Magda-ereklyék a színészmúzeumban

a próbák a színházban, be-belopakodott egy-egy alkalomra, például amikor a *Csárdáskirálynőt* próbálták. Volt olyan produkció, amit nem Váradon, hanem Kolozsváron látott, hiszen akkoriban nagyon sokat tájolt a társulat. „Izgalmas élmény volt a nagymamát látni akár a zsöllyéből, akár a kulisszák mögül. Ahogyan kilépett az öltözőből, ahogy ment a sminkeshez, hogy még az utolsó simításokat elvégezzék. Vagy ahogyan elkezdett skálázni hal-kan, magában. Ha rekedt volt a hangja, mézből, citromléből és tojássárgájából kevert magának amúgy elég pocsek ízű »koktélt«. Ezzel bársonyosította a hangját. Ritkán volt baj egyébként, mert vigyázott a hangjára. Rengeteget tanított otthon is. Emlékszem, ahogy jöttek hozzá órára a magántanítványok, hallgattuk az éneklést.” Banner Géza arra is visszaemlékezett, hogy sokat segített neki a nagymamája, amikor például felvételizni készült a színművészetire. Az ő instrukcióinak jó néhányszor hasznát vette a televíziónál is. Sokat köszönhet neki ilyen szempontból is.

Megvoltak a családi szeánszok. A hetvenes években nemegyszer a Dacia szálló strandjára vitte az unokáit a művésznő. A cukrászda melletti plázson napoztak. Sokan ismerték, szerették őt. Az is a kedvenc vakációs programok

közé tartozott, hogy együtt nézték a tévében az esti tornát.

Papp Magda másik unokája, Szabóné Banner Zsófia mesélt az egyik kedvenc tésztaról, amit a nagy süített, ez volt a kakaós kocka kristálycukorba hempergetve. Irtó finom padlizsánkrémeket kavart ki a nagy. Illatok, ízek, emlékek. Feledhetetlen élmények. A nagymama mindig roppant csinosan, ízlésesen öltözködött. Kiváló érzéke volt ahhoz is, hogyan válogassa össze a ruháit, kiegészítőit. Az unokák mindig nagyon izgultak a nagymamáért, ha színpadra lépett. Papp Magda mondta is többször: kicsit mindig meghal a színpadon.

Végezetül Varga Vilmos egy 1985-ben a *Fáklyában* megjelent írásából, az egyik *Színházi noteszlapból* idéznénk. Ő ekként emlékezett Papp Magdára: „Arcán az izgalmas szépasszonyok vonásai jól olvashatók; meleg tekintetű, mélybarna szemében egyfajta művészi kitarulkozás vitatkozik kifinomult szeméremérzetével. Hangjában meleg színek muzsikálnak, mikor beszél vagy énekel. Egész lényében a választékosság a visszafogottsággal párosul, ahogyan az októberi nap fényében a nyár végi virágok mutatják meg nemes árnyalataikat.”

Tóth Hajnal